

Tartalom

I. IRODALMUNK A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN ÉS A SZÁZADFORDULÓN

Irodalmunk az önkényuralom és a kiegyezés korában	12
Kétségek és remények között	12
A kiegyezés után	13
Arany János	15
Az epikus költő	18
Toldi	19
Toldi estéje	20
Nagykőrösi balladák	24
A ballada műfaja	24
Ágnes asszony	24
A walesi bárdok	26
Szondi két apródja	27
A lírikus költő	29
Az ötvenes évek költészete	29
Letészem a lantot	29
Ősszel	32
A személyes válság versei	34
Kertben	34
Visszatekintés	35
A lejtőn	36
Őszikék	37
Epilogus	37
A tölgyek alatt	39
Mindvégig	42
Balladák	43
Madách Imre: Az ember tragédiája	45
Drámai költemény	47
A mű létrejöttének körülményei	48
Források	48
Keretszínék	50
Lucifer alakja	50
Történeti színek: eszmék harca	52
A jövő látomása	60
„Küzdj’ és bízza bízzál!”	64
Új írói törekvések	66
A századvégi novella	66
A líra átalakulása	68
Vajda János költészete	69
Hangulatlíra	70
Újszerű „tájlíra”	70
A vaáli erdőben	71
Az üstökös	72
Új típusú szerelmi líra	73
Hús év múlva	73

Harminc év után	74
Mikszáth Kálmán	75
Elbeszélései	78
Egy novella a <i>Tót atyafiakból</i> : Az a fekete folt	79
<i>A jó palócok</i> világa: Bede Anna tartozása	80
Beszterce ostroma	83
Forrás: anekdota	83
A későn született ember	83
Magyar Don Quijote	85
Úri svihákok	86
Apolka története	87
Összefonódnak a meseszálak	88

II. A 19. SZÁZAD VILÁGIRODALMÁBÓL

A realizmus irányzata	90
Az irányzat jellemzői	90
A regény műfaji jellegzetességei	92
Regénytípusok	92
Regényelemek	93
Az angol regény	94
A romantika és realizmus ötvözője: Dickens	94
Emily Brontë: Üvöltő szelek	95
Beszélő helynevek	95
Több elbeszélő	96
A főhős a szenvedély megszállottja	96
Gustave Flaubert: Bovaryné	98
„Vidéki erkölcsök” krónikája	100
Szerkezet	101
Regénytéma: A romantikus vágyak bukása	101
A férj	102
A yonville-i polgárok	103
A főszereplő: áldozat és hős	103
A realizmustól a naturalizmusig	105
AZ OROSZ REALIZMUS	107
Lev Tolsztoj: Ivan Iljics halála	108
A hagyományos időrend megbontása	111
A múlt bemutatása	111
A regénytér leszűkülése	112
A színhely: a lélek világa	113
Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés	114
Többszólamú regény	116
A főhős egy eszme megszállottja	116
A különböző szólamok vitája	117
A lelkifurdalás szólamai	118
A megtisztító szenvedés	119
Csehov	120
A novella megújítója	121
A csinovnyik halála	121
„Drámaiatlan drámák”	123
Sirály	123

A MODERN POLGÁRI DRÁMA	127
Ibsen: A vadkacsa	127
Analitikus drámaszerkezet	128
A vadkacsa – az élethazugságok szimbóluma	129
A LÍRA ÁTALAKULÁSA A 19. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN	132
„Művészet a művészetért”	132
Új lírai témák	133
A klasszikus modernség	133
Impresszionizmus	134
Szecesszió	136
Szimbolizmus	137
Baudelaire: A Romlás virágai	138
Többértelmű cím	139
Kapcsolatok	140
Az albatrosz	140
Paul Verlaine	142
Költészettan	142
Őszi chanson	143
Arthur Rimbaud	144
Látnoki költészet	145
A részeg hajó	145
A magánhangzók szonettje	146
Rainer Maria Rilke	147
Tárgyas költészet	147
Őszi nap	149
A párduc	149
Archaikus Apolló-torzó	150
Walt Whitman	151
A szabad vers megteremtője	151
Hallom Amerika dalát	152
Téli mozdony	153
Filozófiai áramlatok a 20. században	154

III. A 20. SZÁZAD ELSŐ ÉVTIZEDEINEK MAGYAR IRODALMA

Magyar polgárosodás a századfordulón	158
A Nyugat jelentősége	161
Ady Endre	164
Ars poetica és lírai önszemlélet	168
Góg és Magóg fia vagyok én...	169
A magyar Messiások	170
Az Úr Illésként elviszi mind...	171
Szeretném, ha szeretnének...	171
Új versdallam, új ritmika	173
Költészetének alaptémái	174
A magyar Ugar víziói	175
A magyar Ugaron	175
A Hortobágy poétája	176
Léda-versek	178
Héja-nász az avaron	178
Lédával a bálban	179

Elbocsátó szép üzenet	180
A hiányérzet versei	181
Harc a Nagyúrral	181
Kocsi-út az éjszakában	183
Halál-versek	184
Párisban járt az Ősz	185
Istenes versek	186
A Sion-hegy alatt	187
Magyarország-versek	188
Nekünk Mohács kell	189
A föl-földobott kő	190
Kuruc versek	190
Bujdosó kuruc rigmusa	191
Költészete a világháború idején	192
Emlékezés egy nyár-éjszakára	193
Az eltévedt lovas	194
Ember az embertelenségben	195
Őrizem a szemed	196
Krúdy Gyula novellái	199
Álomszerű, időtlen írói világ	200
Szindbád-novellák	201
A hídon	202
Utolsó szivar az Arabs Szürkénél	203
Móricz Zsigmond	206
Újszerű parasztábrázolás	210
Tragédia	211
Szegény emberek	213
A dzsentritéma	215
Rokonok	215
A téma	215
Lavírozás a közéletben	216
Lavírozás a magánéletben	217
Barbárok	219
Babits Mihály	222
Költészeti program: „Soha-meg-nem-elégedés”	225
In Horatium	225
A lírikus epilógja	226
A filozófus költő	227
Esti kérdés	228
Az erkölcsi kiállás versei	230
Húsvét előtt	230
A humánus őrzése a háború után	232
A gazda bekeríti házát	233
Cigány a síralomházban	234
A prófétai magatartás jelentkezése	235
Mint különös hírmondó... ..	235
Csak posta voltál	236
Szembenézés a halállal	237
Ősz és tavasz között	237
Balázsolás	239
Jónás könyve	240
Jónás imája	243

Kosztolányi Dezső	244
A szegény kisgyermek panasza	247
Mint aki a sínek közé esett...	248
Mostan színes tintákról álmodom...	249
A férfikor szerepei	250
Boldog, szomorú dal	250
Számadás	252
A címadó szonettciklus	252
Marcus Aurelius	254
Halotti beszéd	255
Hajnali részegség	257
Szeptemberi áhítat	259
Édes Anna	260
A téma	260
Távolságtartó elbeszélő	260
Vizyék	261
Anna	262
A feszültség kitörése	263
A megoldás: az irgalom	264
Esti Kornél	265
Juhász Gyula	268
Tájversek	270
Tiszai csönd	270
Tápai lagzi	271
Anna-versek	273
Milyen volt...	273
Anna örök	274
Tóth Árpád	275
Fájdalmas én-líra	276
Meddő órán	276
Rímes, furcsa játék	276
Elégia egy rekettyebokorhoz	277
Lélektől lélekig	279
Körúti hajnal	279
Esti sugárkoszorú	281
Jó éjszakát!	282
Karinthy Frigyes	253
Így írtok ti	284
Tanár úr kérem	286
Találkozás egy fiatalemberrel	288
Fogalommutató	289
Irodalmi művek mutatója	294